

# Moja mirovina: rendgen slika prvog mirovinskog stupa

Pretraži ...



MOJA MIROVINA

*Piše: Marijana Matković, novinarka-urednica i voditeljica ciklusa tekstova i emisija koje poslovni FM priprema i provodi o mirovinskom sustavu*

Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje (HZMO) u kolovozu 2020. isplatio je 1,244.259 mirovina. Od toga je bilo 1,154.346 tzv. radničkih umirovljenika, odnosno onih koji su mirovine ostvarili na temelju općeg Zakona o mirovinskom osiguranju. To su umirovljenici koji mirovine ostvaruju bez posebnih prava i beneficija, prema 'općim pravilima'. Prosječna mirovina svih umirovljenika iznosila je 2.742 kune, dok prosjek radničkih mirovina iznosi 2.525 kuna. U prosjeku, iza njih stoji 30 godina i 8 mjeseci staža, a prosječna dob umirovljenika iznosi 71 godinu i 6 mjeseci.

Statistika, osim toga, kaže kako se u mirovini 'uživa' oko 20 godina, odnosno starosni umirovljenici u prosjeku požive 21 godinu i 4 mjeseca, invalidski oko 19 godina, a obiteljski umirovljenici 18 godina i 8 mjeseci, zbog čega nipošto nije svejedno je li njihova isplata sigurna, a iznos dostatan za podmirenje osnovnih životnih potreba. Pogotovo ako uzmemo u obzir da se u Hrvatskoj jako skratilo očekivano vrijeme zdravog života nakon 65. godine te da ono prema procjenama iznosi tek 5 godina, po čemu smo među najlošijim zemljama EU. I pred činjenicom da si mnogi zbog malih mirovina ne mogu priuštiti odgovarajuće liječenje i skrb.

Tablica 10. Stanje: 31. srpnja 2020.

Svote mirovina	Ukupno			Starosna mirovina *			Invalidska mirovina *			Obiteljska mirovina		
	Broj korisnika	Prosječna mirovina	Prosječan staž	Broj korisnika	Prosječna mirovina	Prosječan staž	Broj korisnika	Prosječna mirovina	Prosječan staž	Broj korisnika	Prosječna mirovina	Prosječan staž
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
do - 500,00	93174	233,18	30 10 28	67560	232,37	32 10 04	5932	276,03	19 00 23	19682	223,07	27 10 02
500,01 - 1.000,00	64761	751,17	24 05 06	42586	742,03	27 07 01	5887	778,25	14 10 14	16288	765,30	19 08 15
1.000,01 - 1.500,00	111571	1.237,84	19 10 25	62538	1.235,73	21 05 02	13912	1.284,09	15 00 18	35121	1.223,27	19 01 07
1.500,01 - 2.000,00	162986	1.765,80	26 00 10	101006	1.770,14	26 09 21	29468	1.765,94	21 04 24	32512	1.752,16	27 10 10
2.000,01 - 2.500,00	203830	2.240,38	29 03 05	128090	2.248,04	30 05 02	26363	2.243,35	23 05 10	49377	2.218,93	29 04 19
2.500,01 - 3.000,00	156573	2.761,47	33 05 27	113622	2.770,17	34 05 09	14986	2.768,12	25 06 29	27965	2.722,58	33 10 10
3.000,01 - 3.500,00	110634	3.233,37	35 01 18	87952	3.237,17	35 07 24	7241	3.203,09	27 00 01	15441	3.225,96	35 11 25
3.500,01 - 4.000,00	78435	3.734,02	36 06 10	66746	3.736,18	36 10 23	3127	3.710,26	28 06 01	8562	3.725,84	36 05 02
4.000,01 - 4.500,00	62150	4.228,62	37 09 21	54669	4.231,65	38 01 09	1430	4.203,90	29 06 04	6051	4.207,13	36 08 25
4.500,01 - 5.000,00	37821	4.728,00	38 07 06	34292	4.728,17	38 10 12	614	4.732,10	29 03 24	2915	4.725,07	37 04 14
5.000,01 - 6.000,00	38807	5.435,25	38 05 21	34987	5.436,47	38 08 07	581	5.418,44	29 01 03	3239	5.425,13	37 10 17
6.000,01 - 7.000,00	16552	6.385,09	38 04 05	15245	6.392,95	38 05 01	221	6.385,37	29 03 21	1086	6.274,70	39 02 09
7.000,01 - 8.000,00	6386	7.445,13	39 00 05	6083	7.447,65	39 00 03	68	7.412,31	29 09 25	235	7.389,36	41 10 00
veće od - 8.000,00	6866	9.242,38	40 09 10	6714	9.241,78	40 10 05	33	9.049,40	29 01 13	119	9.329,62	40 01 12
<b>UKUPNO</b>	<b>1150546</b>	<b>2.525,02</b>	<b>30 08 18</b>	<b>822090</b>	<b>2.710,98</b>	<b>32 06 00</b>	<b>109863</b>	<b>2.055,48</b>	<b>21 11 06</b>	<b>218593</b>	<b>2.061,65</b>	<b>28 04 15</b>

Prosjeci mirovina koje ističemo tristotinjak kuna su viši ako se iz statistike isključe oni s mirovinama iz inozemstva, koje mogu bitno utjecati na sliku prosječnog umirovljenika. Naime, određeni broj njih kratko je radio u Hrvatskoj, a veći dio radnog vijeka u inozemstvu, pa su mirovine koje im isplaćuje HZMO izrazito niske zbog malog staža. Tako oni mogu pridonijeti tome da prosječan umirovljenik izgleda 'siromašniji' nego što jest, jer u računicu ne ulazi dio mirovine koju primaju iz inozemstva. Dio tih umirovljenika, s druge strane, dio je staža odradio u drugim republikama bivše države, koje su u prosjeku značajno manje nego hrvatske (pogotovo iznos minimalne mirovine). Kako opet imaju relativno kraći staž u Hrvatskoj, to utječe i na visinu mirovine i također može promijeniti sliku. To se odnosi na oko 179.106 umirovljenika.

## Tek svaki šesti umirovljenik odradio je 40 i više godina staža

Od 1,15 milijuna radničkih umirovljenika, samo je 200.505 njih mirovine zaradilo na temelju 40 i više godina staža. To je oko 17 posto ukupnog broja radničkih umirovljenika, odnosno tek svaki šesti umirovljenik odradio je 40 i više godina staža. Njihova prosječna mirovina kreće se oko 3.500 kuna, odnosno 4.134 kune bez međunarodnih mirovina. Staž na temelju kojega su te mirovine ostvarene kreće se oko 42,5 godine, što pokazuje koliko se dulji rad može isplatiti: Dok se prosječne mirovine svih umirovljenika zarađene na temelju 30 godina staža kreću oko 41,6 posto prosječne plaće, one na temelju 40 i više godina staža kreću se oko 61 posto tog iznosa.

Kako je mahom riječ o mirovinama iz sustava generacijske solidarnosti, odnosno prvog stupa (krajem lipnja ove godine imali smo samo 2632 umirovljenika koji primaju kombiniranu mirovinu iz prvog i drugog stupa), zanimljivo je vidjeti koliko osiguranika uplaćuje za njihove mirovine i kakva je njihova 'krvna' slika. Krajem srpnja ove godine, na evidenciji HZMO-a bilo ih je 1,554.330 obveznika, što je oko 46.000 osoba manje nego u srpnju prošle godine. Dok smo početkom 1990-ih imali u prosjeku 3 osiguranika na jednog umirovljenika, već 1995. taj je omjer pao na 1 (umirovljenik): 1,81 (osiguranik), dok je danas taj omjer gori čak i od onoga u vrijeme kad smo krenuli u reformu mirovinskog sustava zbog bojazni da bi isplata mirovina mogla doći u pitanje: na 1 umirovljenika dolazi 1,25 radnik.

Često se ističe kako nam je reforma mirovinskog sustava bila nužna jer se nekada u mirovinu moglo rano (žene već s 55, odnosno 50 godina i 30 godina staža u prijevremenu, a muškarci sa 60, odnosno 55 i 30 godina staža), što je zbog produljenja životnog vijeka dovelo do velikog broja onih koji su dulje 'uživali' u mirovini nego što su radili za nju. S druge strane, kako je padao broj osiguranika, manje je onih koji su uplaćivali za isplatu njihovih mirovina. Na tu računicu i taj odnos i ubuduće će zasigurno utjecati nepovoljna demografska kretanja, koja Hrvatska kontinuirano bilježi gotovo 30 godina. Lani smo, tako, imali 36.135 živorođene djece i 51.794 umrlih, pri čemu su baš sve županije, zajedno s Gradom Zagrebom, koji za demografske mjere izdvaja nemala sredstva, zabilježile minus. To je, inače, bio najmanji broj živorođene djece u proteklih deset godina.

– Glavni uzroci negativnih trendova sigurno su jednaki za sve županije. To je činjenica da sve manje ljudi može računati na sigurno zaposlenje i prihode s kojima može razmišljati o zasnivanju obitelji te činjenica da nemamo dovoljno kvalitetnih mjera usmjerenih u poticanje mladih obitelji. Mjere ponajviše potiču obitelji na treće ili četvrto dijete, a trebali bismo poticati prvo, jer je sve više mladih žena koje odgađaju majčinstvo zbog posla i karijere i odlučuju se na rađanje u kasnijoj dobi, kad mnoge teže ostaju trudne – pojašnjava naš poznati demograf, **prof. dr. sc. Ivan Čipin sa zagrebačkog Ekonomskog fakulteta**. Dodaje kako će to, skupa s iseljavanjem, s vremenom zasigurno utjecati na to

da udio starijeg stanovništva raste, dok onaj mlađeg kontinuirano pada. Jer da bi se današnji trendovi promijenili, odnosno da bismo došli do toga da se više ljudi rađa nego što ih umire, žene bi danas trebale rađati kao naše bake: u prosjeku po četvero djece, kaže dr. Čipin.

– To je, naravno, nemoguće očekivati. Realnije je da će se nastaviti negativni trendovi, što vodi u daljnje starenje nacije, zaključuje. Pokazuju to i podaci iz procjene stanovništva za 2019. godinu, koje je DZS objavio nedavno, a prema kojoj je Hrvatska lani imala 4,065.300 stanovnika. To je čak 240.194 manje u odnosu na procjenu nakon popisa iz 2011. godine (valja naglasiti, riječ je o procjenama, ne o popisu, koji je pokazao da smo 2011. zapravo imali 4,284.889 stanovnika). Prema istom izvoru, prosječan građanin Hrvatske danas ima 43,6 godina, što je oko 19 mjeseci više nego 2011. godine. Ukratko, u otprilike 8 godina ostarjeli smo za gotovo 2 godine.

Računica koja pokazuje kako se to može odraziti na mirovine – prvenstveno one u sustavu generacijske solidarnosti, ali posredno i na ukupne mirovine onih koji će ih primati iz prvog i drugog stupa – vrlo je jednostavna: ako na jednog umirovljenika imamo 1,25 zaposlenog i pretpostavimo da plaćaju doprinose iz prosječne plaće, jedan zaposlenik i 'jedna četvrtina drugog' koji su članovi drugog stupa u prvi stup će ukupno uplatiti oko 1.843 kune. Dio njihovog doprinosa ide u drugi mirovinski stup, pa zapravo nisu uplatili dovoljno za to da se isplati prosječna mirovina. Pritom posebno treba uzeti u obzir da je puno veći broj osiguranika s plaćama ispod prosjeka.

Pritom treba naglasiti da se lagano povećava staž koji su ostvarili novi umirovljenici, što znači da su oni za nešto više staža ostvarili oko 400 kuna manje mirovine. Naravno, za preciznu računicu trebalo bi ih izjednačiti u usporedbi prema plaćama, no već i ovaj podatak govori o tome koliko je reforma bila uspješna sa stajališta troškova koje 'broji' država i koliko je utjecala na mirovine.

No, pogledamo li samo šture brojke, rezultat činjenice da se tako nepovoljan omjer zaposlenih i umirovljenih bilježi već gotovo tri desetljeća jest to da čak 700.000 umirovljenika, ili oko 57 posto njih, danas prima mirovinu ispod 2.700 kuna, što je službena granica siromaštva. Prema procjenama HZMO-a, za isplatu svih mirovina u 2020. godini trebat će oko 42,1 milijarde kuna, dok u Financijskom planu za 2020. godinu stoji kako se od doprinosa očekuje tek 21,198 milijardi, ili tek malo više od polovice tog iznosa. Troškovi za mirovine trebali bi ostati između 10 i 10,5 posto ovogodišnjeg BDP-a, što je bolje nego proteklih godina. Naime, nakon što je 1999. startala reforma mirovinskog sustava, kojom su pooštreni uvjeti za ostvarivanje prava na mirovinu i ograničen je njihov rast (među ostalim odlukom da se mirovine više ne određuju na temelju plaća tijekom 10 najpovoljnijih godina za osiguranika, nego na temelju cijelog radnog vijeka), još se neko vrijeme bilježio rast udjela mirovina u BDP-u, sve do 2015., kad je dosegao rekordnih 11,7 posto.

Kako ove brojke djeluju pomalo utješno, a cilj je skrenuti pažnju na ono što možemo očekivati od mirovinskog sustava u budućnosti, dobro je osvjetliti i još jedan njegov dio: nove umirovljenike. Naime, zanimljivo je 'baciti oko' na to što pokazuje usporedba informacija o korisnicima mirovina koji su to pravo ostvarili nakon što je reforma sustava stupila na snagu, odnosno nakon 1. siječnja 1999., u odnosu na 'stare' umirovljenike, koji su mirovinu ostvarivali po blažim uvjetima.

**KORISNICI MIROVINA PREMA VRSTAMA I SVOTAMA MIROVINA  
KOJI SU PRAVO NA MIROVINU OSTVARILI do 31. prosinca 1998.**

Tablica 10 a.

Stanje: 31. srpnja 2020.

Svote mirovina	Ukupno			Starosna mirovina *			Invalidska mirovina *			Obiteljska mirovina		
	Broj korisnika	Prosječna mirovina	Prosječan staž	Broj korisnika	Prosječna mirovina	Prosječan staž	Broj korisnika	Prosječna mirovina	Prosječan staž	Broj korisnika	Prosječna mirovina	Prosječan staž
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
do - 500,00	8711	243,22	29 08 28	7159	241,88	31 04 09	104	207,78	15 11 11	1448	252,36	22 08 24
500,01 - 1.000,00	17261	750,57	20 04 06	12982	745,55	22 02 25	264	768,79	11 00 16	4015	765,61	14 10 08
1.000,01 - 1.500,00	11528	1.256,02	19 09 04	6282	1.250,36	22 01 03	432	1.290,98	11 05 07	4814	1.260,27	17 05 11
1.500,01 - 2.000,00	17667	1.780,43	22 08 25	10597	1.785,10	23 04 15	922	1.797,67	14 11 24	6148	1.769,79	22 09 14
2.000,01 - 2.500,00	64959	2.224,57	24 07 19	42069	2.232,70	25 03 15	3730	2.206,28	14 01 00	19160	2.210,30	25 02 24
2.500,01 - 3.000,00	46980	2.784,38	31 04 26	37371	2.798,72	32 01 23	2218	2.797,86	20 08 27	7391	2.707,84	30 07 09
3.000,01 - 3.500,00	33824	3.242,22	32 08 07	29032	3.244,13	32 11 17	1273	3.241,28	23 05 09	3519	3.226,76	33 01 28
3.500,01 - 4.000,00	25920	3.731,73	33 08 20	23132	3.732,87	34 00 02	902	3.711,08	24 02 21	1886	3.727,74	33 09 15
4.000,01 - 4.500,00	19768	4.220,32	34 08 26	17741	4.223,18	34 11 08	550	4.198,92	26 05 01	1477	4.193,94	34 08 05
4.500,01 - 5.000,00	10690	4.727,50	35 00 10	9859	4.727,91	35 02 10	239	4.725,73	26 10 11	592	4.721,30	35 04 08
5.000,01 - 6.000,00	10976	5.432,62	34 10 17	10207	5.434,58	34 11 11	190	5.424,72	26 00 28	579	5.400,65	36 05 17
6.000,01 - 7.000,00	4848	6.399,90	35 00 03	4621	6.408,43	35 00 21	88	6.365,35	28 10 17	139	6.138,21	36 08 25

Izvor: HZMO

KORISNICI MIROVINA PREMA VRSTAMA I SVOTAMA MIROVINA  
KOJI SU PRAVO NA MIROVINU OSTVARILI od 1. siječnja 1999.

Tablica 10 b.

Stanje: 31. srpnja 2020.

Svote mirovina	Ukupno			Starosna mirovina *			Invalidska mirovina *			Obiteljska mirovina		
	Broj korisnika	Prosječna mirovina	Prosječan staž	Broj korisnika	Prosječna mirovina	Prosječan staž	Broj korisnika	Prosječna mirovina	Prosječan staž	Broj korisnika	Prosječna mirovina	Prosječan staž
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
do - 500,00	84463	232,15	31 00 07	60401	231,24	33 00 03	5828	277,25	19 01 14	18234	220,74	28 02 25
500,01 - 1.000,00	47500	751,39	25 11 08	29604	740,48	29 11 19	5623	778,70	15 00 14	12273	765,20	21 03 17
1.000,01 - 1.500,00	100043	1.235,74	19 11 01	56256	1.234,10	21 04 04	13480	1.283,87	15 02 00	30307	1.217,39	19 04 14
1.500,01 - 2.000,00	145319	1.764,02	26 05 08	90409	1.768,39	27 02 14	28546	1.764,92	21 07 10	26364	1.748,05	29 00 13
2.000,01 - 2.500,00	138871	2.247,78	31 05 12	86021	2.255,55	32 11 14	22633	2.249,46	24 11 28	30217	2.224,40	32 00 18
2.500,01 - 3.000,00	109593	2.751,65	34 04 16	76251	2.756,17	35 06 26	12768	2.762,95	26 04 15	20574	2.727,88	34 11 21
3.000,01 - 3.500,00	76810	3.229,48	36 02 11	58920	3.233,73	36 11 20	5968	3.194,94	27 07 08	11922	3.225,72	36 09 07
3.500,01 - 4.000,00	52515	3.735,14	37 10 20	43614	3.737,94	38 04 25	2225	3.709,93	29 09 26	6676	3.725,30	37 01 24
4.000,01 - 4.500,00	42382	4.232,50	39 02 13	36928	4.235,72	39 07 14	880	4.207,00	30 11 13	4574	4.211,39	37 04 19
4.500,01 - 5.000,00	27131	4.728,19	39 11 29	24433	4.728,28	40 03 27	375	4.736,16	30 09 03	2323	4.726,03	37 10 24
5.000,01 - 6.000,00	27831	5.436,29	39 10 22	24780	5.437,25	40 02 17	391	5.415,39	30 05 29	2660	5.430,45	38 02 04
6.000,01 - 7.000,00	11704	6.378,95	39 08 27	10624	6.386,21	39 10 20	133	6.398,61	29 07 06	947	6.294,74	39 06 23

Izvor: HZMO

Tih 'starih' danas je još 275.401 i njihove mirovine u prosjeku se kreću oko 2850 kuna. Ostvarili su ih na temelju nešto manje od 29 godina staža. Istodobno, 875.145 novih umirovljenika u kolovozu je u prosjeku primilo 2.422 kune mirovine, i to za – 31 godinu i 3 mjeseca staža. Ukratko, novi su umirovljenici radili oko 27 mjeseci duže, no njihova je mirovina u prosjeku oko 430 kuna niža od mirovine 'starih' umirovljenika. Tako oko 60 posto novih umirovljenika prima mirovinu ispod 2.700 kuna, što je ispod praga siromaštva. To nam ukazuje na to da je – uz zaustavljanje troškova za mirovine na nacionalnoj razini – reforma mirovinskog sustava imala i ozbiljan negativan utjecaj na same umirovljenike, tako što je snizila prosjek mirovina. Taj bi negativan efekt donekle mogla ublažiti činjenica da je država lani podigla razinu aktualne vrijednosti mirovine na temelju koje se ostvaruje najniža mirovina, no efekat te promjene neće trajati dugo.

Inače, porasla je i prosječna dob u kojoj se ostvaruje pravo na mirovinu, iako zbog prijelaznih uvjeta za podizanje dobne granice koji još traju za žene raste relativno sporo. Tako su 2010. godine novi umirovljenici pravo na starosnu mirovinu ostvarivali s otprilike 61 godinom, dok ih danas ostvaruju sa 62 godine i 8 mjeseci, dakle oko 20 mjeseci stariji. Nešto manja je dob starosnih umirovljenika sa dugogodišnjim stažem (40 i više godina), a prosjek najviše kvare prijevremeni umirovljenici, koji to pravo ostvaruju u dobi s 59 godina i 9 mjeseci.

Projekt *Moja mirovina* financijski podržava Agencija za elektroničke medije. *Moja mirovina: rendgen slika prvog mirovinskog stupa #3*

Objavljeno 5. listopada 2020. Sva prava pridržana ©poslovniFM

AEM broj umirovljenika



demografija dr. Ivan Čipin

moja mirovina

## VIŠE S WEBA



Zahvaljujući tome, povećavate svoj doživljaj u spavaćoj sobi. Provjerite!



Novo mjere za prijelaz granice, poseban tretman za dvije države



Trenutni učinak domaćeg recepta na zglobove. Bol nestaje već prvu večer

